

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3363

Vragen van het lid **Schouw** (D66) aan de ministers voor Immigratie, Integratie en Asiel en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *het recht op onderwijs voor asielzoekers van 18 jaar en ouder*. (ingezonden 11 juli 2012).

Antwoord van minister **Leers** (Immigratie, Integratie en Asiel), mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 4 september 2012). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2011–2012, nr. 3120.

Vraag 1

Bent u ervan op de hoogte dat in Nederland ongeveer 10 000 asielzoekers van 18 jaar en ouder in de opvang van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) verblijven met nauwelijks toegang tot onderwijs?

Antwoord 1

Er verblijven inderdaad ongeveer 10 000 asielzoekers van achttien jaar en ouder in de COA-opvang. Over de mogelijkheden tot onderwijs wordt u in de hierna volgende beantwoording nader geïnformeerd.

Vraag 2

Bent u bekend met het feit dat asielzoekers van 18 jaar en ouder geen Nederlandse les krijgen waardoor toegang tot het Nederlandse onderwijsstelsel feitelijk onmogelijk is omdat op Nederlandse scholen in het Nederlands les gegeven wordt? Indien ja, wat vindt u van deze belemmering in ontplooiingsmogelijkheden voor vreemdelingen?

Antwoord 2

Ja, daar ben ik mee bekend. Ook met het oog op de ontwikkelingsmogelijkheden van asielzoekers is het van belang dat de procedures snel en zorgvuldig worden afgehandeld. Zodra er duidelijkheid is over het al dan niet verkrijgen van een vergunning kan de asielzoeker ofwel zo snel mogelijk met inburgering starten, desgewenst door al in de opvang met een pre-inburgeringstraject aan te vangen, ofwel zich op zijn toekomst in het land van herkomst richten, waarbij de overheid behulpzaam kan zijn. Overigens hebben asielzoekers evenals Nederlandse ingezetenen recht op onderwijs. Voor minderjarigen geldt de leer- en kwalificatieplicht. De plicht om onderwijs te volgen eindigt met het bereiken van de leeftijd van achttien jaar. Hiermee voldoet Nederland aan de verplichtingen uit de EU-Richtlijn minimumnormen opvang asielzoekers, waarin het recht op onderwijs beperkt wordt tot minderjarige asielzoekers.

Voor volwassen asielzoekers geldt de regel dat zij die hier rechtmatig verblijven zich kunnen inschrijven voor bekostigd onderwijs. Degenen die hier niet rechtmatig verblijven mogen de opleiding waarmee zij al voor hun achttiende jaar waren gestart afronden, tenzij terugkeer gerealiseerd kan worden voordat de opleiding is afgerond. Beroepsonderwijs en hoger onderwijs worden, anders dan het funderend onderwijs, niet volledig vanuit de overheid bekostigd, noch voor Nederlandse volwassenen, noch voor volwassen asielzoekers. Voor beroepsonderwijs en hoger onderwijs is dus les- of cursusgeld dan wel collegegeld verschuldigd.

Vraag 3, 4 en 5

Bent u ervan op de hoogte dat alleenstaande minderjarige vreemdelingen die aan een Internationale Schakel Klas (ISK) opleiding begonnen zijn, na het bereiken van de 18 jarige leeftijd overgeplaatst worden naar een regulier asielzoekerscentrum en vervolgens niet bij een andere ISK school geaccepteerd worden om de begonnen opleiding af te maken? Indien ja, wat vindt u van deze belemmering?

Hoe verhoudt deze belemmering zich tot de constatering dat de Nederlandse wetgeving erop gebaseerd is iedere mogelijkheid van discriminatie uit te sluiten, door de formele en materiële voorwaarden te scheppen, waaruit een ieder het onderwijs kan genieten dat hij verlangt, zoals benoemd in de Memorie van Toelichting bij het Verdrag ter bestrijding van discriminatie in het onderwijs?

Hoe verhoudt deze belemmering voor individuele ontplooiing zich tot de verplichtingen van de overheid die voortvloeien uit het fundamentele mensenrecht van een ieder op onderwijs zoals onder meer vastgelegd in artikel 26 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, artikel 2 bij het Eerste Protocol van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, artikel 13 lid 2 van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten, World Declaration on Education for All en het Verdrag ter bestrijding van discriminatie in het onderwijs?

Antwoord 3, 4 en 5

Niet alle scholen voor voortgezet onderwijs hebben een Internationale Schakelklas (ISK). In het voortgezet onderwijs wordt er door sommige scholen voor gekozen om voor groepen nieuwkomers een ISK in te richten. Het doel van deze schakelklas is de instroom van nieuwkomers in het reguliere onderwijs te vergemakkelijken. Een ISK is géén speciale opleiding; in de praktijk gaat het om een klas met nieuwkomers die extra Nederlandse les krijgen en op enkele vakken bijgespijkerd worden, zodat ze zo snel mogelijk in een reguliere klas op dezelfde school kunnen instromen. Er is overigens aanvullende bekostiging beschikbaar voor de eerste opvang van vreemdelingen en nieuwkomers. Alle scholen die voortgezet onderwijs geven aan nieuwkomers kunnen een beroep doen op deze regeling, of er nu een ISK is of niet.

Dat het in zijn algemeenheid zo is dat alleenstaande minderjarige vreemdelingen die in een zogenaamde Internationale Schakel Klas (ISK) zijn begonnen, na eventuele overplaatsing naar een regulier asielzoekerscentrum, bij een andere school met ISK niet geaccepteerd worden, is ons niet bekend. Wel is het ons bekend dat het aantal gevallen waarin asielzoekers van achttien jaar en ouder geen toegang krijgen tot onderwijs toeneemt. Wij zijn voornemens te onderzoeken wat de omvang van het probleem is en te bezien welke oplossing kan worden gevonden.

Het recht op onderwijs, zoals neergelegd in internationale verdragen en Europese regelgeving, vindt zijn neerslag in het kosteloze funderende onderwijs voor alle leer- en kwalificatieplichtigen. Dit is voor iedereen in Nederland hetzelfde. Er is dan ook geen sprake van discriminatie.

Formeel gezien zijn er dus geen belemmeringen voor deelname aan het onderwijs door asielzoekers. Zoals aangegeven gaan wij de eventuele praktische belemmeringen bezien en mogelijke oplossingsrichtingen verkennen. Daarbij wordt ook steeds de wisselwerking met het vraagstuk van de eigen verantwoordelijkheid om terug te keren indien men hier niet rechtmatig verblijft, betrokken. Uw Kamer zal over de uitkomst van deze verkenning te gelegener tijd worden geïnformeerd.

Vraag 6

Deelt u de mening dat toepassing van het recht op onderwijs voorwaardelijk is om asielzoekers van 18 jaar en ouder zich te laten ontwikkelen en zo hun kansen te vergroten op het verkrijgen van een leefbaar inkomen, in Nederland dan wel in het land van herkomst? Indien ja, welke mogelijkheden ziet u om de ontplooiingsmogelijkheden van asielzoekers die in opvang van het COA verblijven, te vergroten? Indien nee, waarom niet?

Antwoord 6

Asielzoekers hebben dezelfde rechten en plichten als Nederlandse ingezetenen waar het de toegang tot onderwijs betreft. Naast de mogelijkheden tot terugkeeractiviteiten en tot pre-inburgering voor vergunninghouders die in de opvang verblijven zijn aanvullende mogelijkheden voor asielzoekers niet wenselijk. Naast hoge kosten zou dit ook leiden tot een, vaak onterecht, signaal dat hun toekomst in Nederland ligt.

Zoals al aangegeven in het antwoord op de vragen 1 en 2, kan de vreemdeling, zodra hij een vergunning heeft, in de opvang al starten met een pre-inburgeringstraject. In geval er een negatieve beslissing is genomen op zijn asielverzoek staan er diverse terugkeeractiviteiten tot zijn beschikking. Ook in dit verband benadrukt de regering het belang van een snelle procedure.

Op 15 december 2011 zijn de nieuwe beleidsregels gepubliceerd met betrekking tot zelfstandige terugkeer en (duurzame) herintegratie van uitgeprocedeerde asielzoekers. Binnen deze beleidsregels kunnen organisaties uit het maatschappelijk middenveld, maar ook lokale overheden, projecten indienen om uitgeprocedeerde asielzoekers, die willen terugkeren naar het land van herkomst, te ondersteunen. Het bestaande instrumentarium is daarbij uitgebreid.

Ook op deze wijze kunnen asielzoekers activiteiten ontplooiën die aansluiten bij hun toekomstperspectief.

Vraag 7

Kent u de initiatieven van de Stichting Robin Hood College te Den Helder?

Bent u bereid om de mogelijkheden van Internationale Schakel Klassen voor asielzoekers en nieuwkomers van 18 jaar en ouder te onderzoeken waardoor hen ontplooiingsmogelijkheden ten gunste van verblijf dan wel terugkeer kan worden geboden, en de Kamer daarover in het najaar te informeren?

Antwoord 7

Wij hebben kennis genomen van de initiatieven van de Stichting Robin Hood College. Het staat onderwijsinstellingen vrij om, mits binnen de kaders van de wet, het onderwijs zodanig vorm te geven dat het aansluit op de behoeften van volwassen asielzoekers en nieuwkomers. In het voortgezet onderwijs wordt dat in sommige gevallen gedaan door Internationale Schakel Klassen in te richten, in andere gevallen vinden de leerlingen individueel hun plaats in het reguliere onderwijs, al dan niet met extra ondersteuning, zoals in dit geval van de Stichting Robin Hood. De regering ziet geen noodzaak om deze mogelijkheden nader te onderzoeken. Wel zal, zoals in het antwoord op vraag 3, 4 en 5 aangegeven, in breder perspectief worden gekeken naar de toegang tot onderwijs van asielzoekers van achttien jaar en ouder.